

Slovenski dom

Štev. 269

v Ljubljani, v ponedeljek, 23. novembra 1936

Leto 1.

Rdeča vlada je odredila

Prisilno izpraznjevanje Madrida

Madrid, 23. nov. o. Ker vsi dosednji pozivi rdeče vlade, naj se vsi prebivalci, ki niso stopili v milico, takoj izselijo iz mesta v kraje proti obali, niso imeli uspeha in prebivalstvo v ogromni večini noče iz mesta, ker je prepričano, da ga bodo nacionalisti zavzeli v kratkem, so sklenili uradni krogi zdaj izvesti izpraznitev Madrida prisilno. Na zadnjih sejah odbora za obrambo mesta in delavskih sindikatov so sprejeli že sklep, da je treba Madrid prisilno izprazniti in da smejo v mestu ostati samo bojovniki in tisti uradniki, ki so neobhodno potrebni za vzdrževanje reda in za vojno službo. Odbor za obrambo mesta je že zdavnaj ukrenil vsa potrebna ukrepanja, da se odpeljejo na varno žensko, otroci in starci. Toda kljub temu je v Madridu ostalo nad 10.000 ljudi, ki bi morali že oditi, pa nečejo. Zato bo odbor za obrambo mesta uporabil vsa sredstva, da prežene iz mesta vse, ki nimajo tam kaj iskati.

Razlog za prisilno izpraznjevanje španske prestolnice je v tem, ker pomenijo ti ljudje za rdečo obrambo neprestano nevarnost. Odbor za obrambo mesta ve, da so to povečini ljudje, ki simpatizirajo z nacionalisti in bi lahko v odločilnem trenutku rdečim četam skočili za hrbet.

Na čigavo pomoč računajo v Madridu

Valencia, 23. nov. AA. Madridska vlada je izdala deklaracijo, ki so jo podpisali vsi člani vlade in v kateri pravi med drugim: Fašisti v vedno večji meri podpirajo nacionaliste. General Franco mirno lahko računa na naklonjenost berlinske in rimske vlade. Fašizem je našel v njegovi osebi svojega zvestega sodelavca. Republikanska in proletarska Španija je dovolj močna, da zmaga tudi brez tuje pomoči. Toda na njeni strani je tudi mednarodna ljudska fronta in zato lahko računa na podporo Mehike, Rusije in večine demokratičnih držav. Zato pa je tem večja dolžnost španskih republikancev, da se z vsemi silami bore za bodočnost svoje države.

Barcelona pričakuje napada

Barcelona, 23. novembra. o. Francoski konzul je obvestil vse francoske državljane v mestu, naj bodo pripravljeni, da na prvi poziv francoskega zastopstva zapuste mesto in se vkrcajo na francoske bojne ladje v pristanišču, ker je treba v najkrajšem času pričakovati napada na Barcelono.

Ameriška vlada je poslala v Barcelono torpedovko, da vzame na krov vse ameriške državljane in osebje ameriškega konzulata.

Kar se tiče zahteve angleške vlade, da bi Franco določil nevtralen pas v barcelonskem pristanišču, ni Francova vlada poslala še nobenega odgovora.

V Barceloni je prebivalstvo kolikorotniko pripravljeno na začetek naskokov, vsepovsod gradijo zavišča proti zračnim napadom, postavljajo živčne ovire in vežbajo vojsko.

Dež je ustavil vojno

Avila, 23. novembra. o. Silovito deževje, ki že dva dni divja nad Madridom, je decela ustavilo vojaške operacije večjega obsega. Cete generala Franca so ta zastoj izrabile, da dobijo ojačanje. Iz Sevilje so ji poslali več eskadril letal, ker se je zadnje dni izkazalo, da je vladno letalstvo v premoči. Po levičarskih vesteh je nacionalistična armada dobila 200 letal najmodernejšega tipa iz Italije. Brat generala Franca, letalski rekorder Ramon Franco, je bil zadnjih 14 dni v Italiji in se je baje z italijansko vlado sporazumel o tem, kako se bo organizirala pomoč nacionalistom.

Nacionalisti pa poročajo, da je Sovjetska Rusija poslala prav tako 200 najmodernejših letal rdeči madridski vladi. Poročajo tudi, da izginjajo s postaje v Toulouseu, kjer je največja smodnišnica in francoska tovarna granat, celi vagoni streliva, ki so namenjeni v Pariz, pa ga komunistični železničarji s tihih pristankom francoskega vojnega ministrstva pošiljajo v Barcelono.

Nevtralni pas v Madridu

London, 23. nov. Španska nacionalistična vlada je sporočila angleški vladi, da bo pas, ki so ga nacionalisti obljubili spoštovati na severovzhodu Madrida, da se bodo prebivalci in tuji mogli preseliti na varno, razširjen, tako da obsega tudi del mesta, kjer stoji angleško in ameriško poslatništvo in še več drugih diplomatskih poslopij. Ta

pas, določen za tuje in civiliste, obsega eno kvadratno miljo. Glede na grožnjo generala Franca, da bo bombardiral Barcelono, je britansko ministrstvo za trgovsko mornarico opozorilo britanske trgovske ladje na izjavo, ki jo je dal zunanji minister Eden včeraj v spodnji zbornici.

Glede vprašanja priznanja pravice vojujočih se strank na Španskem, je treba omeniti, da se britanska vlada o tem še ni posvetovala s katerokoli drugo vlado. Položaj je na tej točki tak, kakor ga je orisal g. Eden v predvčerajšnji debati v spodnji zbornici in je verjetno, da bo priznala Anglija tako nacionaliste kakor rdečo za vojskujoči se stranki in ravnila potem tako, kakor bodo zahtevale njene koristi.

Rdeči beže k belim

Avila, 23. nov. AA. Havasov poseben dopisnik poroča: Številni branilci Madrida so začeli prehajati k nacionalistom. Pri tem kažejo letake, ki so jih nacionalistična letala metala na Madrid. V teh letakih obljublja general Franco vsem branilec, ki se v vojni opremi udajo nacionalistom, popolno

Izjave naših politikov

Sporazum je mogoč samo med pravimi zastopniki Slovencev, Hrvatov in Srbov

Belgrad, 23. nov. m. Včeraj je bilo v donavski in vardarski banovini, kjer bodo občinske volitve 6. decembra, vse polno političnih shodov. V donavski banovini je imel nekaj shodov kmetijski minister dr. Svetozar Stanković. V Rumi je govoril Voja Janić, ki se je med drugim bavil tudi z vprašanji sporazuma s Hrvati. Glede tega je dejal, da bo ta sporazum napravila JRZ, ki bo po 6. decembru, ko bodo volitve končane, še bolj predstavljala Srbe, Slovence in muslimane. Sporazum s Hrvati morajo napraviti predstavniki Srbov, Hrvatov in Slovencev. Zato dr. Maček ne more delati sporazuma z ljudmi, ki pri volitvah niso mogli postaviti niti kandidatnih list.

Belgrad, 23. nov. m. Z zadnjih pogajanj in sestanki srbijanske opozicije se bavi tudi včerajšnji »Obzor« v uvodniku »Razvoj politične situacije«. V tem članku »Obzor« med drugim pravi, da stoji vlada na stališču, da so do sedaj občinske volitve, v kolikor so se že izvršile, potrdile, da se nahaja velika večina Srbov v JRZ. To je včeraj

Govor angleškega zunanjega ministra:

Anglija se oborožuje zase in za svoje zaveznike

London, 23. novembra. o. Angleški zunanji minister je imel pred svojimi volilci v Limingtonu velik zunanje-politični govor, v katerem je med drugim povedal tole:

Nikdar ne bomo svojega orožja uporabili za napadno vojno in tudi ne za namene, ki bi ne bili v skladu s paktom ZN; uporabili ga bomo le za obrambo naše lastne zemlje in za obrambo naših kolonij. Če bo nadalje potrebno, ga bomo uporabili tudi za obrambo Francije in Belgije proti vsakemu napadalcu v skladu z našimi obveznostmi. Če bo prišlo do zapadnega pakta, bomo naše orožje končno lahko uporabili, ako bo potrebno, tudi za obrambo Nemčije, seveda le, če bi postala žrtev napada.

Francosko časopisje obsežno razlaga ta govor, ki daje angleško jarmstvo predvsem Franciji in pravi med drugim: Če bi bil angleški zunanji minister tako govoril tudi meseca julija 1914, bi Evropa ne doživela katastrofe svetovne vojne. Sprito tega govora se položaj Francije popravlja. Če bi Nemčija izzvala vojno, lahko Francija računa na to, da bo razen njenih zaveznikov z njo tudi Velika Britanija in to že takoj od vsega početka morebitne nove vojne. Pojav Velike Britanije v našem taboru bi privedel k nam že sam od sebe tudi države, ki bi sicer morda oklevale.

Eden je sporočil Nemčiji, da je zapadna Evropa ozemlje, na katerem so prepovedani vsi njeni

odpuščanje. Na odpust kazni ne morejo računati častniki od najnižjega do najvišjega čina.

Nov Francov zunanji minister

General Milan Astra, težki vojni invalid in ustanovitelj tujske legije, je imel snoči v imenu generala Franca po radiju govor. Prenašale so ga vse nacionalistične postaje.

Očitajo nam, je dejal general Astra, da ustrelimo vse ujetnike, ki nam padejo v roke. V resnici izrekamo smrtno kazen samo proti takim, ki jo s svojimi zločini zaslužijo. Rdeči so spremenili Madrid v trdnjavo in zato mora odločiti vojna. Vse stavbe, v katerih se zbirajo madridske čete in ki služijo zato vojaškim namenom, bomo smatrali za vojaške postojanke in jih bomo uničili. Ves dva kilometra široki pas neposrednih bojov bo moral nositi vojne posledice.

General Franco je izročil generalu Astraju, organizatorju tujske legije (»Tercio«) vodstvo zunanje-političnih poslov vlade nacionalne junte in časopisja in propagande, dokler ne bo imenovan za to delo civilniminister.

znova potrdil v izjavi, ki jo je dal časnikarjem, minister za socialno politiko Dragiša Cvetković. Tudi ostali člani vlade so poudarili, da pripisujejo občinskim volitvam politično važnost. »Obzor« dalje citira besede, ki jih je na shodu v Skoplju govoril predsednik vlade dr. Milan Stojadinović, s katerimi je poudaril, da se vlada ne bo spuščala do 6. decembra, ko bodo izvedene volitve v vse državi, v nikak političen aranžman in sporazum. Vlada smatra JRZ za resnega partnerja pri morebitnih pogajanjih z bivšo hrvatsko kmetosko stranko, poudarja tudi, da med združenjo opozicijo in SDK še ni prišlo do sporazuma. Belgrajski del tako imenovane združene opozicije pa sam poudarja potrebo, da so za doseg sporazuma potrebni še drugi politični činitelji in da ta opozicija sama ni dovolj močna, da bi sklenila sporazum s Hrvati in imenu Srbov. (Kar je docela res, ker so vse srbijanske stranke, ki spadajo k združeni opoziciji, pri zadnjih volitvah ostale v veliki manjšini.)

morebitni podvigi. Če bi bila naš zunanji minister Delbos in njegova stranka dosledna v politiki, ki jo proglašata, bi bilo treba zapreti Nemčiji dostop tudi v Vzhodno Evropo in to z vojaškimi sporazumi, ki bi nam dali jamstvo v onih krajih na svetu, kjer smo imeli doslej samo tveganje. Ureditev tega vprašanja je izredno važna in čas je zelo ugoden.

»Oeuvre« naglašja v svojem uvodniku, da Anglija svetuje vsem prijateljem, naj se narodi Zapadne Evrope razvrstijo po tem ali žele organiziran mir ali ne. Verjetno je, da bo jutri prav take misli izrazil v svojem napovedanem govoru tudi Roosevelt. Pristasi fašističnega sistema so v zadnjem času preveč povzdignili svoje glasove. Morda je že skrajni čas, da spregovore sedaj tudi demokratske države. List je objavil tudi članek, ki je posvečen izključno Edenovemu govoru, v katerem pravi, da noben francoski ministrijski predsednik ni imel prilike, da črno na belem prebere izjavo angleškega zunanjega ministra, da lahko Francija in Belgija računata na popolno vojaško podporo Velike Britanije v primeru, da bi bili neopravičeno napadeni. Vse kaže, da je novi nemški poslanec v Londonu Ribbentrop že sedaj doživel popoln neuspeh. Ribbentrop je ob svojem kratkem sestanku z Edenom dejal, da bi se morala Velika Britanija pridružiti protikomunistični fronti, ki jo ustanavlja Berlin. Splošno sodijo, da je Eden gladko odklonil ta nemški poziv.

»Figaro« pravi med drugim, da je angleški zunanji minister v tem svojem govoru želel poudariti popolno solidarnost Francije in Velike Britanije v trenutku, ko se v Evropi in izven nje kujejo vse mogoče spletke in da je hotel izvršiti majhen pritisk na Nemčijo, da bi pristala na pogajanja za sklenitev zahodnoevropskega pakta.

Najnovejše iz Španije

Salamanca, 23. novembra. AA. Havas: Uradno objavljajo tukaj, da so nacionalisti odbili napad pri Albuquiere. Nacionalisti so ob tej priliki zavzeli en tank. Tudi na aragonski fronti je bil odbit napad barcelonskih čet. V Madridu so nacionalisti pripravili svoje položaje pri vseučiliški četrti. Na ostalih frontah ni bilo nič posebnega.

Madrid, 23. novembra. AA. Havas: Letalsko in mornariško ministrstvo je objavilo, da je nekaj podmornic, ki pripadajo neki tuji državi, včeraj zjutraj ob 9. uri napadlo vojne ladje madridske vlade, ki so zasidrane v Cartageni. Križarko »Cervantes« je zadel torpedo in jo precej poškodoval.

Madrid, 23. novembra. AA. Havas: Vojno ministrstvo je objavilo ob 21.30: Na odseku ob Taju včeraj ni bilo borb. Na aragonski fronti je bil ne-

Vesti 23. novembra

Protifrancoske demonstracije za neodvisnost Antiohije in Aleksandrette so bile včeraj v Carigradu. Policija demonstrantom ni mogla do živega. Notranji minister bo zato razpustil vse študentske organizacije.

Nemški zunanji minister dr. Neurath pride na Dunaj, da vrne obisk avstrijskega zunanjega ministra dr. Schmidta. Od tega obiska si v Avstriji veliko obetajo.

Samostan sv. Bernarda na Himalaji so sezidali v višini 3700 m švicarski bernardinci, ki so se proslavili z reševalnimi deli v alpskih zimah. V samostanu so se že naselili. V Tibetu so šli zaradi tega, ker jih v Švici moderni tujski promet vsebolj ovira pri njihovem duhovnem življenju.

Albanske volitve v državno zbornico je kralj Zogu določil za 31. januarja 1937. Za kaj volitve potrebuje, ni znano.

40 oseb je aretirala bolgarska policija včeraj po nalogu notranjega ministra, češ da so širili neresne govore, ki ogrožajo državni red in mir. Med njima sta dva odbornika Bolgarsko-jugoslovanskega društva.

Zborovanje na čast pokojnemu Salengroju so včeraj socialisti in komunisti priredili v Parizu, kjer so eno minuto molčali, potem pa so v glavnem zahtevali, da se odpravi svoboda tiska.

21 novih lordov bo ob svojem kronanju imenoval angleški kralj Edward VIII., med njimi bosta tudi glavni tajnik Zveze delavskih sindikatov Citrine ter Inskip minister za državno obrambo.

Pogreb ostankov pokojnega grškega kralja Konstantina in kraljice Olge je bil včeraj z vso slovesnostjo v Atenah.

Popolna stavka se je začela v Lilleu in sicer v kovinski stroki. Stavkujočemu delavstvu so se pridružili tudi inženjerji in višje tehnično osebje. Vzrok stavke je draginja.

Italijansko cesarstvo bodo proglasili 30. novembra, ko se sestane fašistovska poslanska zbornica.

Umetnine spravljajo na varno rdeči branilec Madrida iz vseh muzejev. Ne ve se pa, ali v Francijo ali kam drugam.

Italijanski in nemški nosilnik vri Francovi vladi sta dospela včeraj v Seviljo. Mesto ju je sprejelo z velikimi svečanostmi.

Sporazum o petrolejskih vrelcih na polotoku Sahalinu namerava odpovedati sovjetska vlada. V tem sporazumu izkoriščajo vrelce Japonci.

Namen Horthyjevega potovanja v Rim je potrditev dosedanje madžarske politike, ki hoče miru in enakopravnosti. Tako poroča uradno poročilo madžarskega zunanjega ministrstva.

Ogromne petrolejske izvire so odkrili v srednjeafriški pokrajini Kenya, ki je v angleški oblasti. Vrelci so tako močni, da bodo lahko zalagali vso Južno Afriko s petrolejem in bencinom.

Prve ženske so odšle v Abesinijo k svojim možem včeraj iz Napolja. Teh žena je 200. Iz tega sklepa, da je varnost pri italijanski Abesiniji popolnoma zanjena.

Kontingente za uvoz blaga v Turčijo, določene 1. 1931, je odpravila turška vlada za vse države in misli uvoz urediti drugače.

Eden bo govoril o Španiji in o blokadi Barcelone danes popoldne na seji ministrskega sveta v Londonu.

Dve novi italijanski podmornici »Desie« in »Dagabur« so včeraj spustili v morje v Tarantu ob navzočnosti ogromne množice.

Nemška torpedovka »Wolf« se je poškodovala pri vožnji ob francoski obali, zaradi česar je vsa eskadra odpeljala v francosko vojno luko Brest.

Nov vojni zakon je sprejela belgijska poslanska zbornica po večtedenski debati.

Voditelj irskih fašistov, general O'Duffy, je v soboto odpotoval v Španijo, da bi sam vodil protovoljsko brigado, ki so jo zbrali Irči za pomoč španskim nacionalistom.

1600 rudarjev je utonilo po zadnjih vesteh pri rudarski nesreči v Osarozavi na severnem Japonskem.

Stolnica je zgorela včeraj v francoskem mestu Angersu. Stolnica je iz 12. stol. in spada med najlepše spomenike gotičnega stavbarstva. Poleg nje sta zgoreli še dva samostana in 20 drugih hiš.

Belgrad, 23. novembra. m. Včeraj se je tu poročila primadona belgajske opere g. Melanija Bugaričević z zobozdravnikom dr. Aleksandrom Jovanovićem.

prijatelj odbit. Pri San Martinu so naše čete s silnim navdušenjem zavzele Albuquiere. Na Sommosieru je neprijatelj streljal s topovi brez uspeha. Na odseku Buitrago se je samo lahko streljalo s puškami. Na madridskem odseku je sovražnik bil zelo aktiven in je bombardiral naše postojanke. Nacionalisti so hoteli preiti v ofenzivo, podprti od svojega topništva, toda prvi napad je bil takoj odbit. Umaknili so se z velikimi izgubami in odvzeli smo jim dva topova. Na ostalih frontah ni bilo ničesar novega.

Sedeževci in njihovi prijatelji so vabljeni, da se drevi ob 8 udeležijo Gregorčičeve akademije, ki sebo vršila v dvorani Rokodelskega doma, Komenškega ul. 12/1.

Amerika pretrgala diplomatske zveze z madridsko vlado?

Washington, 23. nov. AA. (Havas.) Vlada Združenih držav je poslala svojemu poslaniku v Madridu in generalnemu konzulu v Barceloni brzojavo, v katerih jima prepušča, naj sama odločita, kdaj bo nastopil čas, da zapreta urade in odločita funkcije. Ta odredba je prišla zelo nepričakovano.

Na vprašanje, kako je treba to navodilo tolmačiti, je zastopnik zunanjega ministra Hulla, drž. podtajnik Moore izjavil: Ta naš sklep se ne opira na kakšne politične pobude, marveč je v zvezi samo s praktičnimi potrebami in z osebno varnostjo naših zastopnikov v Španiji.

Moore je pristavil, da se pred Barcelono nahaja ameriška ladja, ki bo po potrebi sprejela osebje ameriškega generalnega konzulata in ameriške državljane, ki se nahajajo v Barceloni.

Washington, 23. nov. Ameriško zunanje ministrstvo je dalo ameriškim diplomatskim in konzul-

larnim zastopnikom v Madridu in Barceloni nalog, da prenehajo delovati in se umaknejo na varno. Generalni konzul v Barceloni je bil pooblaščen, da odpravi osebje konzulata in vse ameriške državljane iz Barcelone na neko smeriško bojno ladjo.

Zadnja odredba ameriške vlade o tem, kako na jse vede o zastopniki ameriške vlade v Španiji do dogodkov v državljanski vojni, je popolnoma jasna in nedvoumna. Dejansko pomeni konec priznavanja madridske vlade. To kaže, da tudi Amerika računa s skorajšnjo popolno zmago nacionalističnega orožja in da ne pripisuje rdeči vladi nobenega pomena in moči. Dejansko bi lahko že govorili o ameriškem priznanju Francove vlade. To je podoben primer, kakor ga je Amerika izvedla že v Abesiniji, kjer je tudi dala proste roke svojim zastopnikom, da priznajo italijansko oblast takoj, ko bo to potrebno.

Občinske volitve v zetski in savski banovini:

V zetski banovini za JRZ 77%

Belgrad, 23. nov. m. Za včerajšnje občinske volitve v 269 občinah v Črni gori je bilo vloženih 636 kandidatnih list. JRZ je postavila 492 kandidatnih list, združena opozicija 97, meščanski skupina 10, JNS 12, neopredeljeni 32, bivša HSS 21, Hodžera 1 in bivša SDK 1. V 12 okrajih je po dosedaj znanih rezultatih JRZ dobila sploh vse občine.

Belgrad, 25. nov. m. Po včerajšnjih občinskih volitvah v Črni gori in v savski banovini je bilo

Društvo „Dom in šola“ je zborovalo

Ljubljana, 23. novembra.

Včeraj, v nedeljo ob 10 dopoldne je bil občni zbor dijaškega podpornega društva »Dom in šola« na III. državni realni gimnaziji za Bežigradom. Kdor je obiskoval dosedanje občne zbornice društva, se je včeraj čutil velikemu obisku staršev, ki so napolnili prostorno risalnico v prekrasni novi šolski zgradbi. Občni zbor je bil torej res sklepčen. Vrhil se je zato tako pozno, ker stavba prej ni bila dovršena in se je tudi začetek pouka zelo zakasnil.

Važno je poudariti, da društvo in njegovi občni zbori ali sestanki niso forum za pritožbe staršev nad učitelji ali kaj sličnega, ker za to mesto pri direktorju šole in pri banški upravi. Društvo in roditeljski sestanki imajo marveč namen gojiti stike med starši in šolo, glavni namen društva pa je pomagati revnim učencem s knjigami in z denarnimi podporami.

Občni zbor je otvoril predsednik društva g. prof. Marinko. Med poročili odbornikov je važno predvsem vprašanje dohodkov v blagajno, iz katere se nabavljajo nove knjige in delijo podpore. Da se dvignje dohodki, je treba zvišati predvsem število članstva, saj je okrog 300 članov za nad 1200 dijakov zelo malo. Društvo namerava letoš privediti z dijaki v svoji veliki telovadnici z odrom nekaj predstav, kar bo tudi vrglo kakšen dohodek. Izvršile so se tudi volitve upravnega odbora

sinoči izdano uradno poročilo, ki med drugim pravi: v savski banovini so se vršile volitve v 60 občinah. JRZ je dosegla odlične rezultate. V zetski banovini so bile volitve v 269 občinah, od katerih so sedaj znani izidi iz 249 občin, in sicer je JRZ dobila 193, vsi ostali pa 56 občin. V savski banovini so volivni izidi znani iz 50 občin, in je od teh dobila JRZ 26. Volitve so povsod potekle v redu in miru, le nekaj manjših incidentov je bilo v zetski banovini, kjer pa niso mogli vplivati na končen rezultat.

Štirih članov izmed staršev ter nadzornega odbora. Važno stvari so se razpravljale pri slučajnostih. Tu je spregovoril predvsem g. župnik Zakrajšek, ki pozdravlja v svoji župniji društvo, Profesorski zbor z g. ravnateljem Kunom Hočevarjem na čelu ter starše dijakov. Opozarja, da se šola v širokem smislu sestoji iz znanstvenega dela ter iz dela, ki skrbi za dušni blagor mladine. Ta drugi del vrše veroučitelji s poukom in cerkvenimi opravili, ki se jih mladina udeležuje v novi, umetniški cerkvi sv. Cirila in Metoda. G. župnika bolj le dejstvo, da je mnogo razredov brez verskega pouka, ker manjka veroučiteljev. G. ravnatelj pojasni, da v resnici manjka veroučiteljev, saj je pouk verouka reduciran za 20 ur. Nedostaja pa tudi učitelja za slovenščino (prvih razredih zmanjšan pouk za 20 ur, torej mesto pet tedenskih ur so samo tri), učitelja za matematiko (pouk reduciran za 16 ur) in učitelja za telovadbo (24 ur). S tem je III. drž. gimnazija sedaj na najslabšem v Ljubljani. Iz vrste staršev se sliši beseda: »Plačujemo šolnino, davke in takse, dovolj učnih mož oz. kreditov zanje ter nudi našim otrokom »reduciran« pouk!« G. župnik predlaga deputacijo iz vrst staršev, ki naj na pristojnem mestu odločno zahteva učnih mož, vsaj honorarnih.

Nekoliko pred poldnem je g. predsednik občni zbor zaključil. Sestanki se bodo vršili vedno ob nedeljah dopoldne, kjer bodo mogli starši povedati o vsem, kar jih teži v šolskih zadevah.

Drzen roparski napad

Begunje, 21. novembra.

Tovarniška delavka Znidar Terezija iz Zgoš pri Begunjah se je vračala dne 20. novembra z dela okrog 21. ure zvečer iz Lese proti domu. V žepu povrhnjaka je imela v kuverti hranjen svoj zaslužek 374 Din. Nenadoma je skočil iz teme na samotnem kraju neki moški Tereziji za hrbet, ji dal roki preko ram ter z istimi seželi v oboja žepa, iz katerih je odnesel kuverto z težko zasluženim denarjem. Vse to se je zgodilo z veliko naglico, tako da Terezija ni videla kakšen je bil moški, ki je izginil v temo.

Orožniki iz Begunj zadevo preiskujejo in je upati, da bo ropar kmalu v rokah pravice.

Tatvina na žagi

Begunje, 22. novembra.

Iz žage, ki je last g. Alojzija Stroja, podžupana v Begunjah, je v noči od 19. na 20. novembra t. l. odnesel 17 letni pokvarjenec L. K. dva jermena za pogon žage v vrednosti 2500 Din. Iste je prodal nekemu mlinarju v bližini Kranja, katere mu je pripeljal na kolesu.

Neki avtomobilist ga je srečal na drž. cesti in je o tem srečanju slučajno pravil samemu g. Stroju, ki je iz pripovedovanja takoj razvidel, da je fant vozil njegove jermene.

Za njim se je takoj odpeljal na kolesu sin g. Stroja ter je fanta srečal v Naklem, ko se je že vračal z denarjem.

Predal ga je orožnikom v Podbrezjah, ki so ga oddali v zapore mesta Kranja. Tatvino je priznal. Lastnik je dobil jermene nazaj.

Označenega tudi sumijo, da je v zvezi z roparskim napadom na Terezijo Znidar.

Gostilniški pretep

Ljubljana, 23. novembra.

Danes ponoči kmalu po polnoči so bili reševalci poklicani v Moste, kjer je prišlo v neki gostilni do pretepa. Pretep je očividno nastal iz malenkostnega prepira, ki se je stopnjeval, dokler končno niso stopili v akcijo mož. Hudo so obdelali mesarskega pomočnika N. J., tako da so ga morali reševalci prepeljati v bolnišnico.

Riziko dela

Ljubljana, 23. novembra.

Do žalostne nesreče je prišlo danes dopoldne v delavnici tvrdke Cemažar in drug. Strojnik Strozak Vinko je imel opravka pri strojih. Iz dosedaj še nepojasnjenega vzroka je stroj nenadoma zgrabil strojnika za roko ter mu jo potegnil v stroj. Roko mu je pod lakotno hudo zmečkalo. Kljub temu pa je imel strojnik še toliko moči in zavesti, da je sam odvil vijake ter izvelel roko. Kmalu nato pa se je onesvestil in reševalci so ga morali odpeljati v bolnišnico, kjer so mu na kirurški oddelku nudili prvo pomoč.

Velika tatvina v Čretu pri Celju

Celje, 22. novembra.

V soboto zjutraj je bila izvršena v Čretu velika in precej zagonetna tatvina. V Čretu je stanovala v hiši št. 22, katere lastnik je g. Ivan Koželj, gospodična Pepca Zupanc, delavka v West-novi tovarni. V soboto ob pol 4. zjutraj je šla Zupancova, kakor sicer vsako jutro, na delo v tovarno. Imela je pa navado, da je puščala odprta vežna vrata. Okrog 6. ure zjutraj je pa opazil hišni gospodar, da so vrata v stanovanje gospodične Zupancove odprta. Gosp. Koželju se je zdelo to zelo sumljivo in je takoj javil najemnici Zupancovi, da je bilo v njeni odsotnosti vlomljeno v njeno sobo. Zupancova je prišla res domov in ugotovila, da je neznani tat in vlomilec prišel v njeno stanovanje in ji odnesel iz zaklenjenega kovčega 17.500 Din gotovine in usnjene rokavice. Kovčeg je bil seveda odprt. Vse drugo je bilo v stanovanju nedotaknjeno, prav nič ni bilo videti, da bi bil neznani vlomilec imel kaj veliko opravka, da je prišel do denarja, kar priča, da so mu morale biti razmere v stanovanju Zupancove do potankosti znane. Zupancova je tatvino takoj javila orožnikom in je upati, da bo pravi tat in vlomilec kmalu v rokah pravice. Tako je prišla Zupancova ob svoj težko prisluzeni in od ust pritrigan denar, ki si ga je prihranila v dolgih letih kot navadne tovarniška delavka pri Westnu.

Zahteva slovenskega naroda:

Nova moderna bolnišnica

Ljubljana, 22. novembra.

Dolgo časa je res treba, da Slovenci dozorimo toliko, da si upamo stavljati svoje zahteve. Sicer ima v neki meri polno upravičenost krilatica o velikosti ekonomnosti našega ljudstva, res pa je, da so nam bili časi le redko toliko naklonjeni, da smo mogli glasno povzdigniti svoj glas za najbitnejše potrebe, ki narodu gredo. In ena takih velikih potreb, mimo katere ne more iti nihče več, je zahteva po moderni bolnišnici, v kateri bo naše kmetstvo in delavsko ljudstvo našlo dovolj pripomočkov, kamor se bo zateklo v boleznih.

Kričeče zdravstvene razmere

Današnja državna bolnišnica že zdavnaj ne more ustrezati več zdravstvenim razmeram našega naroda. Od leta do leta opazamo, da so posamezni oddelki prenatrpani z bolniki, posebno hude razmere pa vladajo na kirurškem oddelku. Kar je težjih notranjih bolezni, pa se morajo hoditi naši ljudje zdraviti v graško kliniko ali v Zagreb, kar pa stane težke tisočake. Zato je tudi povsem upravičena zahteva, da dobimo Slovenci svojo popolno klinično bolnišnico v Ljubljani.

Delo akcije

Nekaj idealnih ljudi je uvidelo, da je treba začeti predvsem delati, zbirati podatke, poudarjati kričeče razmere, v kakršnih se zdravijo naši ljudje. Potrebno pa je bilo, da beseda po zgradbi nove bolnišnice pregluši razne malenkostne spore in združi v svojih vrstah ves narod, kajti le tako bo uspeh tudi postal zagotovljen. Zato pa ima Akcija polne roke dela, kajti pot od ekonomnih začetkov do popolne uresničitve je precej dolga.

„Pokažite nam načrt!“

Tako je zavrnilo ministertvo Akcijo za zgradbo moderne bolnišnice, češ, naj razloži ves načrt glede zidanja, naredi naj proračun stroškov, navede obseg bolnišnice. Potem bomo govorili dalje. Potreben je bil torej idejni načrt, katerega je treba izdelati in pokazati v glavnih obrisih bodočo stavbo bolnišnice, kakor si jo želi imeti svojim potrebam ustrezajočo naše ljudstvo.

Kdo je morilec šentiljskega pismonoše?

Zverinski roparski umor pismonoše Ludvika Sunka v St. Ilju pri Slov. gorah je zavil kljub vsemu prizadevanju oblasti in prebivalstva v tajinstveno kopreno. Morilca orožniki niso mogli slediti, dasi so preiskovali vse možnosti. Vendar se je sedaj končno zgostil sum proti neki osebi, ki bi utegnila kaj več vedeti o grozotnem zločinu. Ta oseba je izginila iz St. Ilja ter je izdana za njo tiralica. Je to neki rudar, ki je bil lansko leto v St. Ilju pri raznih kmetih za hlappa. Letos junija meseca je bil zaposlen pri železnici kot progovni delavec, potem pa je izginil iz tamšnjega kraja. Dne 17. novembra pa je omenjeni rudar nenadoma prišel zopet v St. Ilj k posestniku Josipu Flajšakerju ter je iskal svojo suknjo, ki jo je junija meseca pustil pri posestnikovem hlappu. Ker tega ni bilo doma, je rudar zopet odšel. Dne 18. t. m. je videl železniški čuvaj Josip Kranjc v Strihovu na prelazu proge dva možka, od katerih bi bil eden po opisu identičen z rudarjem, drugi pa je bil star 25 do 30 let, srednje postave, kratko pristrženih temnih brk ter oblečen v sivo ponošeno obleko. Oba možka sta šla proti St. Ilju. Naslednje noči — po umoru poštnega služitelja Sunka — pa je isti čuvaj zopet videl okrog pol treh zjutraj ista možka, ki sta prišla iz St. Ilja. Zapornice so bile zaprte, pa se je eden od došlecev izrazil: »Ti, meni se zdi, da je nočeo vse zaprano.« Po prehodu proge sta vprašala čuvaja, koliko je ura ter sta se pri njem informirala, koliko bo še trajala pot do Maribora. Ta dva možakarja sedaj iščejo

Idejni osnutek ing. Severja

Pred dnevi je imela Akcija za zgradbo nove bolnišnice sejo, ki jo je vodil podpredsednik univ. docent dr. Alija Kosir. Seja je pokazala, da je vsa zadeva tako daleč, da je Akcija naročila mlademu arhitektu ing. Severju, Plečnikovemu učencu, naj izdela idejni osnutek za zgradbo. Osnutek bo v glavnem zamisel moderne bolnišnice, ki jo bodo tehnični in zdravstveni strokovnjaki natančneje presodili.

Po osnutku bo stala nova bolnišnica na ugodnejšem mestu, kakor je zdaj in drugje. V njej bo nameščenih 1700 postelj, določeno pa je, naj bi se klinika zidala obenem z medicinsko fakulteto. Pri akciji bo sodelovala tudi mestna občina ljubljanska, te dni pa bo Akcija posredovala pri županu dr. Adleščiču in banu dr. Natlačenju glede izdatnih podpore, tako da bi se stroški razdelili med državo, banovino in mestno občino.

Propagandni teden

Ker bodo stroški znesli precej visoko vsoto in bo tudi še nekoliko ljubljance preteklo, preden bo mogoče zasidati prvo lopato za zgradbo bolnišnice, pa bo potrebna še velika akcija v obliki propagandnega tedna. Ta naj pokaže, da vse slovensko ljudstvo, od delavca, kmeta, akademika, vseučiliškega profesorja in našega industrijca zahteva novo moderno bolnišnico. V službo naj stopi dnevni tisk, radio, primerna predavanja o zdravstvenih prilikah pri nas. V posebni spomencici naj da naše ljudstvo izraza svojim zahtevam. Zato bo Akcija začela že 20. decembra pobirati na univerzi podpise profesorjev in slušateljev. Za novo leto bodo časniki objavili izjave naših kulturnih predstavitev in strokovne članke zdravnikov, ki bi dokazovali potrebo zgradbe nove bolnišnice čimprej. Potrebne bi bile tudi razne prireditve tedaj, po večjih mestih bodo ta čas manifestacijska zborovanja, ki bodo brez dvoma našla pravi odmev na odločujočih mestih.

Vse to naj bi bilo dokaz, da ves narod enotno zahteva novo, primerno bolnišnico.

»LILI« v KINU UNION DANES POSLEDNJIČ

Tatiča dinamo-strojev

Ljubljana, 23. novembra.

»Slovenski dom« je že pisal, kako izginjajo po mestu svetilke s koles. So to električni dinamo-aparati, ki so precej dragi. Poročali smo tudi, da sta dva taka dinamo-aparata izginila iz veže v kinu Sloga. Sedaj je policija izsledila dva mlada fantalana — eden od teh je dijak, ki sta imela monopol na tatvine takih aparatov. Čudno pa je to, da je spoznal svoj dinamo le eden od oškodovancev, dočim za drugi dinamo ne vedno lastnika. Je to skoraj nov dinamo Impeks Supra 1.8 volt in je pokroman. Lastnik ga dobi na policiji v sobi 24.

Goljuf, ki je pobegnil iz ljubljanskih zaporov

Dubrovnik, 23. novembra. m. Pred nekaj dnevi so tukajšnje policijske oblasti aretirale znanega goljufa Rudolfa Vodopivca, ki je v Lapadu prevrnil več ljudi ter je med drugim najel tudi vilo za angleškega admirala Hendersona. Vodopivec je takoj najel mojstre, ki so začeli z delom. To je storil zato, ker je mislil, da bo na račun teh del prišel do kakšnega denarja. Ko pa ni mogel plačati najemnine, denarja pa ni mogel dobiti od nikoder, ga je lastnih vile prijavil policiji. Policija je ugotovila, da jim je padel v roke znani goljuf, ki je pobegnil iz ljubljanskih zaporov.

23.000 invalidov dobi pokojnino

Niš, 23. nov. m. Včeraj so bili tu položeni temeljni kamni za nov invalidski dom ter za kirurški oddelki in za Borzo dela. Ob tej slovesnosti je govoril tudi minister za socialno politiko Dragiša Cvetkovič ter je v svojem govoru napovedal dokončno ureditev invalidskega vprašanja, ki ga bo sedanja vlada rešila v najkrajšem času, da se na ta način enkrat za vselej spravi to pereče vprašanje z dnevnega reda. Po novem invalidskem zakonu bo dobilo okoli 23.000 invalidov zopet pravico do pokojnine, ki jim jo je dosedanj zakon odvzel.

Dolnja Lendava

Dolnja Lendava, 22. novembra.

Katastrska uprava v Dolnji Lendavi. Te dni je bil podpisani odlok finančnega ministra, da se ustanovi katastrska uprava v Dolnji Lendavi. S tem je dobilo to tako nujno in zelo potrebno vprašanje svojo končno odločitev, ker je med ljudstvom odjeknilo zelo ugodno.

Odposlanec finančne direkcije v Dolnji Lendavi. Poročali smo že na tem mestu, da se preseljuje zadeve pri naši davčni upravi. Na apel gosp. dr. Klara, narodnega poslanca, je finančni direktor poslal svojega odposlanca k davčni upravi v Lendavo, ki sedaj preiskuje pritožbe naših davkoplačevalcev. Kakor zadeve izgledajo, se bo tozadevno vse ozadje preveč odmerjenega davka precej razčistilo. To bo samo v dobro našega ljudstva, ki je itak skromno v svojih zahtevah. Prišel je kot odposlanec finančne direkcije v Ljubljani gosp. Pirkmajer, referent za davčne zadeve na finančni direkciji v Ljubljani.

njem tega starega znanca policije. In res je padel Mirko 20. t. m., ravno okrog poldneva, v roke policijskemu stražniku na Tyrševi cesti. Na policiji je bil takoj zaslišan in je priznal vsa policijski doslej znana dejanja razen onega, da bi odkril javno stranišče na Napoleonovem trgu. Okolnosti pa govore za to, da mladi Mirko tudi pri tem dejanju nima čistih rok. Sedaj bo imel zopet priliko razlagati svoje predrzne podvige pred sodiščem.

Sreča na lovu

za kolesarskim tatom

Moravče, 23. novembra.

Tatovi koles so se, kakor kaže, preselili v zadnjem času iz mest na deželo. O takih tatvinah dozdaj pri nas še ni bilo slišati; sem in tja je zmanjkala kakemu kolesarju pumpa ali zvonček in še to v prav redkih primerih. Pred dnevi pa je bilo Francu Mrčunu s Pleva pri Moravčah ukraden kolo, ki ga je pustil zvečer pred prodajalno Nabavljalne zadruge. — Fant je prijavil tatvino orožnikom in začel tudi sam poizvedovati. V ta namen se je odpeljal s konjem proti Ljubljani, kjer vozi po cestah več kolesarjev. Nadejal se je, da bo izsledil tatu, ki bo poskušal ukraden kolo kje zamenjati ali prodati. Vozil je počasi in oprezoval vsot po na desno in levo. In res ga je na povratku iz Ljubljane na državni cesti blizu Doba dohitel neznanec na kolesu, katere je Mrčun spoznal za svoje. Takoj je pozval neznanca, naj počaka, ker bi rad nekaj izvedel. Neznani kolesar se ni zmenil za njegove besede in ko je mladenič le zahteval, naj se ustavi, je krepko pritisnil na pedala in šinil mimo voza. Mrčun pa za njim, toda konj bi kolesarja seveda ne bil mogel dohiteti. Pomagal mu je srečno naključje — kolesarju se je snela verižica in kolo je obstalo sredi ceste. Preganjalec je obrnil narobe bič, s katerim pa neznanec ni maral priti v dotiko. V naglici je vrgel kolo za vogal neke hiše in pobegnil v bližnjo hosto. Njegovo zunanost si je Mrčun prav dobro zapomnil in bosta ob ponovnem naključju še obratunala zaradi pumpe, kontrolne tablice in strešnikov, katere mu je neznanec vzel s kolesa, da bi se kolo ne dalo takoj spoznati. — Dogodek je vsekakor glasen opomin vsem podeželskim kolesarjem, da tudi v domačem kraju ni varno puščati kolesa zunaj na cesti.

Tat, ki je sredi dneva

Ljubljančanom odkrival strehe

Ljubljana, 23. novembra.

Navajeni smo, da samo v gangsterskih filmih in v poročilih iz Amerike spoznavamo najpreznejša dejanja, ki jih izvršujejo taki tipi sredi belega dne. Novo odkritje policije nam dokazuje, da se take stvari — seveda samo v nekoliko manjšem obsegu — dogajajo tudi pri nas.

Stranišče brez strehe

Na Napoleonovem trgu stoji javno stranišče, ki je pokrito s cinkasto pločevino. 20. julija t. l. je naenkrat ta pločevina s stranišča izginila in stranišče je ostalo brez strehe. Očitno je šlo za tatvino, ki jo je odkril neki uradnik mestne občine. Stvar je prišla na policijo, ki je začela s poizvedbami. Neka ženska je izjavila, da je videla v kritičnem času, bilo je sredi dneva, nekega možkega na strehi omenjenega stranišča, ki je trgal cinkasto pločevino. Izjavila je, da je mislila, da je to delavec in se zanj ni zmenila. Otroci pa so pripovedovali, da so zapazili že v začetku junija, kako je bila v strehi narejena luknja in kako se je ta luknja neprestano večala. Mestna občina utrpel zaradi te tatvine 8100 Din škode.

Streho le „popravljal“

Nekako v istem času, bilo je to 10. julija, je prišel k hišni biči Komenskega ulica 14 neki mož, ki se je predstavil za kleparskega pomočnika neke ljubljanske tvrdke. Dejal je, da mora popraviti streho in je zahteval radi tega ključ od podstrešja. Ni pa šel na podstrežje, marveč je prišel nekoliko dni pozneje in se je šele tedaj lotil strehe. S strehe je pobral vso pločevino, jo zaviil v klopčice ter jo primahal s podstrešja. Dejal je, da se takoj vrne z drugo pločevino. Gospoda kleparskega pomočnika pa od tedaj naprej ni bilo več nazaj. Kmalu so lahko ugotovili, da je šlo za navadno potegavščino, katere se je poslužil navaden lopov, da je prišel do pločevine. Lastnica hiše, Pekovska zadruga, trpi 2000 Din škode.

Ban'e gredo isto pot

Dober teden pozneje se je zopet pojavil tak kleparski pomočnik v Verstovškovi ulici 14. Zopet se je zglasil pri hišni in tam zahteval ključ od podstrešja, češ da ima naročilo, naj popravi streho. Tu-

Kulturni koledar

Maseli - Podlimbarski

23. nov. 1852 se je rodil v Spodnjih Lokvah pri Krašnji pod Limbarsko goro pisatelj Fr. Maseli-Podlimbarski. Že v zgodnjih letih ga je navdušil za slovenstvo njegov prijatelj pisatelj Andrejček Jože. V tem navdušenju se je l. 1866. javil kot prostovoljec, da bi šel na Italijane. Ker pa je bil premal, so ga zavrnili. Nadaljeval je šolo — v sedmi pa je bil prisiljen, da je izstopil. Potem je služil 3 leta vojaške Po vrnitvi je iskal službo v Ljubljani, ker pa ni našel nikjer razumevanja, se je nerad vrnil v vojaško službo, ki jo je občutil kot babilonsko sužnost. L. 1884 je postal poročnik, 1895 stotnik, 1905 pa je stopil v pokoj. Med svetovno vojno je bil konfiniran radi svojega slovenskega prepričanja in je 19. sept. 1917 v Puljavi na Dol. Avstrijskem tudi umrl.

Fr. Maseli je bil izrazita slovenska narava, privržana na slovensko zemljo, da se je vedno znova vračala v domovino, se posebno pa v domačo vas pod Limbarsko goro. Usoda ga je vrgla v tuje okolišje, med ljudi, katerih ni prav cenil in zato se je še z večjo ljubeznijo in vztrajnostjo udajal ideji panslavizma, ki je dala tudi njegovemu literarnemu delu oznako — Pisateljstvo je rastele ob Jurčiču in Andrejčkovem Jožetu, vendar pa radi premahne izobrazbe ni našel dolgo svojega izraza. Preko manjših poizkusov (Handžija Mate in Markica, Tovaršij Damjan, Izlet v Krakov itd.) je doživel v Gospodinu Franju (Slov. Matica 1913) tako, da je prepričevalno naslikal avstrijske politične metode, obenem pa dal izraza svojemu jugoslovanskemu čustvovanju, ki je bilo takrat za nas vse karaktrično. Ker je bil roman tudi zapleten, je še bolj pridobil na svoji aktualnosti. Če bi bila usoda Fr. Maselja bolj naklonjena, bi se gotovo razvil v pisatelja, ki bi v svojih delih razgrnil pred nami jasneje našo tedanje politično problematiko.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, ponedeljek, 23. novembra: Klement. Torek, 24. novembra: Janez od Kr.

Drama: Zaprt.

Opera: Zaprt.

Kino Union: Lili.

Kino Matica: Boccaccio.

Kino Sloga: Kontušovka.

*** KINO ***

22-21 UNION

Franciška Gaal v muzikalni veseloligi

HANS JARAY

27-30 SLOGA

Izvrstna burka po odskrom komadu

Kontušovka

Ida Wüst — Inge List — Theo Lingon

21-24 MATICA

Raskošna opereta

Boccaccio

Heli Finkenzeller, Willy Fritsch, Paul Kemp

Predstave ob 16, 19 in 21.15 uri

Pianistovski fenomen je Viktorija Švihlikova, znana mlada češka pianistka. Najtežje klavirske skladbe igra z neverjetno dovršenostjo in pravo umetniško interpretacijo. Na svojem ljubljanskem koncertu bo igrala Bacha, Novaka, Chopina, Debussyja in Liszta. Koncert bo v petek, dne 27. t. m. v Mali filharmonični dvorani in so sedeži že na razpolago v knjigarni Glasbene Matice.

Tvrška Anton Krisper, Mestni trg 26 je darovala za brezposelne kot prostovoljno davčnico na sobe in uslužbenke 1000 Din za dobo 6 mesecev. Iskrena hvala!

Opozorilo. Prosilci za izvrševanje gostilniških podjetij se opozarjajo na sledeče: Mestno poglavarstvo v Ljubljani ne bo izdajalo nikakih uradnih potrdil za izdajo začasne točilne pravice in tudi ne predhodnih dovolil za izvrševanje gostilniškega obrta. Prosilci, ki vložijo prošnjo za dovolilo za gostilniški obrt v smislu § 76 obrtnega zakona, ne smejo pričeti z gostilniškim obratom dotlej, dokler ne prejmejo dovolila za izvrševanje tega obrta od mestnega poglavarstva kot obrtne oblasti prve stopnje. Zoper vsakogar, ki ne bo upošteval teh predpisov, bo mestno poglavarstvo uvedlo kazensko postopanje po zakonu o obrtih.

VII. poljudno-znanstveno predavanje Prirodoslovnega društva. Univ. prof. dr. M. Rebek: Kavčuk. Predavatelj nas bo seznanil najprej s pridobivanjem naravnega kavčuka, potem pa zlasti z mnogimi napori, ki so privedli v mnogih državah do različnih umetnih kavčukov. Produkcija teh nadomestkov je postala za vse one države naravnost življenjskega pomena, ki niso v posesti kavčukovih plantaž. Gre tu za enega onih mnogih uspehov moderne kemije, ki hoče ne samo nadomestiti, celo prekositi naravni produkt. Predavanje bodo pojasnjevali številni diapozitivi in vzorci kavčuka. Predavanje se bo vršilo v torek, 24. t. m. ob 20. uri v dvorani Delavske zbornice.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani

DRAMA

Začetek ob 20 uri

Ponedeljek, 23. novembra: Zaprt.

OPERA

Začetek ob 20 uri

Ponedeljek, 23. novembra: Zaprt.

Kuponi z 20% popustom za obisk predstav v Narodnem gledališču v Ljubljani.

Da se omogoči reden obisk Narodnega gledališča tudi onim p. n. prijateljem slovenske drame in opere, ki se iz kateregakoli razloga ne morejo abonirati, pa nameravajo obiskati najmanj 20 predstav v sezoni 1936/37, razpisuje uprava Narodnega gledališča v Ljubljani prodajo serije kuponov za 10 predstav v drami in 10 predstav v operi.

Na podlagi kupona se dnevna cena vstopnice zniža za 20%.

20 kuponov stane 100 Din in se dobivajo pri dnevnih blagajni v operi ali pri blagajni v drami ter veljajo za vse predstave izvenjsi premijere in predstave z gosti.

Delavska zavarovalnica v nevarnosti

Ljubljana, 23. nov.

Ko je sedanja mestna uprava prevzela ljubljansko občinsko gospodarstvo v svoje roke, ga je našla v precej obupnem stanju. Bilo je treba mnogo dela in naporov, da ga je vsaj za silo spravila v ravnavesje in ga bo treba še, Komisije, ki so bile sestavljene, da pregledajo občinsko poslovanje in gospodarjenje v preteklih letih, so našle mnogo nerednosti, pa še vedno prihajajo da dan nova izpričevala preteklega gospodarstva. Eno takih je tudi obupen položaj, v katerega je zašla Mestna delavska zavarovalnica.

Leta 1922 je tedanji občinski svet sprejel za mestno delavstvo poseben službeni red, ki ureja tudi zavarovanje za starost. Leta 1923 se je ustanovila Mestna delavska zavarovalnica in ob tej priliki je prevzela 76 mestnih delavcev, ki so bili nad 40 let stari. Po veljavnem delavskem redu bi sploh ne mogli biti sprejeti v kader stalnega delavstva in si s tem pridobiti ugodnost starostnega zavarovanja. Toda mestna občina je tedaj obljubila, da bo kot ustanovno glavnicu v starostni fond vložila 1 milijon Din kot odškodnino za prevzeto staro delavstvo. Te podpore pa nikoli ni bilo.

Ker je bilo tako sprejetih lepo število starih delavcev, ki so le malo časa prispevali v starostni

fond, je jasno, da so se posledice takega nepremišljenega dejanja kmalu pokazale. Izdatki za starostno zavarovanje so naraščali nesorazmerno z rednimi dohodki, ker je iz let v leto postajalo številno upravičenec za prejemanje rent večje. Od leta 1929 do konca leta 1935-36 so narasli prispevki od 144.522,71 Din na 190.094,93 Din, torej za 45.572,22 Din, dajatve pa od Din 45.460,60 na Din 150.746,96 (torej za Din 105.286,14). V teh kratkih letih so se torej zvišale dajatve napram dohodkom za celih Din 59.714,14. To stanje pa se bo še slabšalo iz leta v leto, ker je vsako leto več upravičenec za upokoje. Naj še pripomnimo, da so se dajatve (rentnine) zvišale od marca letos do danes za okrog Din 9000. A to velja le za redne upokoje. Če prištevamo še 20 upokojevc, ki so bili po sklepu finančnega in personalno-pravnega odbora prejšnjega mestnega sveta prevedeni v starostni stalež, proti volji MDZ in delavcev samih, ki bi si z daljšim prispevanjem v starostni fond želeli zvišati rento, se zvišajo letni izdatki od Din 159.493,45 (kolikor znašajo sedaj) na Din 264.942,75. Zavarovalni prispevki pa le Din 190.094,93. Za letos bo zavarovalnica še prebrodila nevarnost, ker bo primanjljaj krila deloma subvencija mestne občine, deloma pa iz naloženih rezerv. Toda na zadnje v bodoče ni mogoče več računati.

Zasedanje Delavske zbornice

Ljubljana, 23. nov.

Včeraj ob devetih do dveh popoldne je bila v Delavski zbornici glavna skupščina delegatov Delavske zbornice. Plenarno sejo je otvoril predsednik Lojze Sedej, ki je po uvodnem pozdravu podal svoje poročilo. Poudaril je, da Delavske zbornice odklanjajo take zbornice, kakor si jih žele delodajalci. Obišrjeje je poročal o delu v poslovnem letu, ki poteka 10. dec. t. l. Bilo je izredno mnogo intervencij, obremenjeno je bilo zlasti pisarniško delo, kateremu so se pridružile razne intervencije.

Iz tajniškega poročila, ki ga je podal g. Uratnik, posnemamo, da se je stanje delavstva v letu 1936 izboljšalo. To velja za število zaposlenih delavcev, kakor tudi za delavske mezde. V krizi so še nekatere panoge obrti ter rudniki, vendar pa je doseženo vsaj to, da bodo rudarji vsaj pozimi nepotrgoma zaposleni.

Obišrjeje je poročal o delavskih mezdah. Poudaril je potrebo po čimvečjem sodelovanju med poklicnimi oblastmi in med Del. zbornicami. Nato je govoril g. tajnik o rudarskih skladnicah. Del. zbornice so proti sedanjemu načinu bratovskih skladnic in žele novo, moderen rudarski zakon. Ob-

Za boljšo rešitev vprašanja kmečkih dolgov

Ljubljana, 23. novembra.

Zastopniki podpisanih zvez, zbrani 19. novembra 1936 na konferenci v Ljubljani, ugotavljajo, da bi izvedba Uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov z dne 25. septembra 1936 pomenila za pri njih včlanjene zadrge in hranilnice nepopravljivo škodo, saj bi jim po pretežni večini bil zelo oteženo, če že ne onemogočeno nadaljnji obstoj. Treba je upoštevati posebne gospodarske prilike, ki vladajo v dravski banovini in ki tudi nujno zahtevajo poseben način razdolitve kmetov, in sicer tako, da se v polni meri zagotovi nadaljnji neokrnjeni obstoj kreditnega zadrugištva ter samoupravnih hranilnic, torej denarnih zavodov, ki so tokom dolgih desetletij s svojimi izredno ceninimi posojili bili v pomoč ne samo gospodarsko šibkemu človeku, kmetu in delavcu, marveč hrbenica celokupnega slovenskega gospodarstva sploh.

Podpisane Zveze so že opetovano same predlagale, da se izvede potrebna razbremenitev kmetov, ki je zasedla zaradi vladajoče gospodarske krize v take težkoče, iz katere se sam z lastno močjo ne more rešiti. Tudi so podpisane Zveze slej ko prej pripravljene, po svojih močeh prispevati k rešitvi tega pretežnega problema, vendar mislijo, da je možna rešitev, ne da bi se pri tem ogrožal obstoj obstoječih denarnih zavodov.

Z ozirom na navedeno smatrajo podpisane Zveze, da je možna za dravsko banovino rešitev na naslednji način:

1. S posebno dodatno uredbo naj se izločijo iz veljavnosti nekaterih določil Uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov od 25. IX. 1936 terjatve kreditnih zadrug in samoupravnih hranilnic s sedežem v dravski banovini, tako da ostanejo dolžniki, ki jih označuje omenjena uredba, še nadalje pri dosežanjih upnikih.

2. Za vse kmečke dolžnike naj velja načelo individualne zaštite in to po predpisih in načelih, ki so določeni v § 21-28 omenjene uredbe za kmečke dolgovne nad 25.000 Din.

3. Da se razbremenijo sodišča in pospeši čim hitrejša presoja, predvidena pod točko 2., naj se ustanovijo posebne posredovalne komisije na sedežu vseh sreskih sodišč in le v onih primerih, kjer se ne doseže sporazum, naj razpravlja pristojno sresko sodišče. Člani komisije naj bi bili zastopniki političnega, finančnega in občinskega oblastva ter zvez denarnih zavodov, katerih so upniki včlanjeni.

Računa se takole: Dnevna cena za parterni sedež VII. vrste v drami je 20 Din, manj 20%, torej 16 Din. Kupon za nakup sedeža je že plačan s 5 Din, doplača torej imetnik kupona pri dvigu dramskega parternega sedeža VII. vrste še 11 Din.

V prodajo pridejo 1. decembra 1936.

Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani.

Maribor

V Ljudski univerzi bo drevi predaval znani zagrebški estetik prof. dr. Lj. Marakovič o aktualnem vprašanju: Koliko in kakšne umetniške vrednosti vsebuje moderni film.

Tedaj za rezervne poročnike se bo vršil v Mariboru po naredbi vojnega ministrstva in sicer za one, ki se bodo javili za kapetanski izpit. V svrhu razgovora naj se javijo interesi dne 25. t. m. med 19 in 20 v pisarni Združenja rezervnih častnikov v Jurčičevi ulici.

Važen dogodek na Kobilju. Kobilje, ki je naša obmejna vas, je imela vedno v cerkvi ob svojih žegnanih samo madjarsko petje. Minulo nedeljo, dne 15. novembra, pa je bilo Martinovo žegnanje. Tedaj se je pa petje vršilo v slovenskem jeziku. Petje se je učilo že prej med šolsko mladino v slovenskem jeziku na šoli in tudi starejši so se naučili nekaj slovenskih nabožnih pesmi. Cerkev je bila na ta lep praznik za celo Kobilje nabito polna. Slovensko in v srce segajoče slovensko petje je prvič po prevratu zadonelo v kobiljanski cerkvi.

Od tu in tam

Zasebni nameštenci so včeraj zborovali v Zagrebu in zahtevali, naj finančni minister na podlagi pooblastila, ki ga je dobil s finančnim zakonom, predpiše in izvede zavarovanje zasebnih nameštencev po vsej državi. V ta namen naj prepusti izvedbo zavarovanja dosedanjim pokojninskim zavodom v Ljubljani, Zagrebu, Belgradu, Sarajevu in Novem Sadu. Pri tem pa ne smejo biti okrnjene pravice, ki so si jih zavarovanci pridobili pri nekaterih svojih zasebnih zavodih. Izvedeti je treba najprej to, kakor naj se zavarovanje razširi tudi na vse nameštence, ki jih obsega zakon o obrtih. Dosedanja zavarovalna doba se mora skrajšati. V ostalem pa so postavili tudi zahtevo po zvišanju plač zasebnih nameštencev ter po trinajsti plači.

V železni cevi je stanoval in umrl neki zagrebški zidar. Mož je bil že 78 let star in je pri delu tako oslabil, da skoro ni mogel več sam sebi prisluziti vsakdanjega kruha. Zaradi revščine se je moral preseliti v železno cev. Pred dvema dnevnoma ga je tam zaradi oslabele srca prehitela smrt.

Profesorji zagrebške sekcije profsorskega društva so v svoji resoluciji zahtevali, da se uredi vprašanje supletov na gimnazijah in da se napredovanje profesorjev zagotovi na način, kakor to predpisuje zakon. Predsednik glavnega odbora Radoje Knežević iz Belgrada je dejal, da je profsorsko društvo v vseh teh vprašanjih posredovalo na obeh ministrstvih, prosvetnem in finančnem, in prejelo obljube, da se bodo te zahteve upoštevale. Končno so sklenili, da bodo ustanovili bolniško blagajno za svoje člane za primer bolezni, pridili počitniške tečaje in začeli izdajati filme, ki se bodo porabili za nazornejši pouk zemljepisja in zgodovine.

V Karlovcu so se pri pijaci razgreti tudi tamkajšnji nogobračsi, izzval pa jih je na boj neki Petar Radotič, ki je znan po svojem pobegu z neke ženske. Morali so se udariti, Peter pa je opirjal z nožem in jih vse okal. Stepli so se pa kar pred kinematografom, da jih je opazila množica ljudi. Ko je bilo bitke konec so vse štiri nasprotnike junake z nožem prepeljali precej krvave v bolnišnico.

Napadalec na urednika »Hrvatske Istine« dr. Mato Hanškoviča je prišla zagrebška policija. To sta neki zagrebški gostilničar in dekorater. Policija ju je prišla na podlagi izpovedbe prisotnih.

V Zagrebu so prijeli nevarnega izsiljevalca Nikolaja Radića Solda, ki si je pod različnimi imeni in zaradi svojih vsemogočih zvez izposajal denar vsepovsod. Zasačili so ga v trenutku, ko je spumpal nekega uradnika.

Trgovci s ribami v Splitu in Šibeniku so se obrnili na prometnega ministra, naj stavi v promet za prevoz svežih morskih rib posebne vagon, ki bodo opremljeni s hladilnimi napravami, kajti v dosedanjih vagonih se ribe prepoznokrat pokvari. Zlasti se bore za prevoz ribe v Zagreb, kjer se ribe čezdalje bolj prodajajo.

Unsko prago građe v pospešenem tempu. Pravijo, da bo v treh letih popolnoma gotova in stavljena v promet. Zaradi terenskih težkoč pa so prvotne projekte spremenili in bodo na nekaterih mestih prago speljali po lažje prehodnih mestih.

V Virovitici so se našli prijatelji in sedli h kartam. Zaigrali so »šnapst«. Zagrebčan Čizmar je imel smolo in je po vrsti izgubil. Igra je trajala dolgo, prav od večera do dopoldneva. Čizmar je izgubil še dalje. Zaradi tega je prenehal igrati, kasneje pa se je premislil in spet sedel k kvartopirski družbi. Šlo je kot prej. Ko je bil pa popolnoma suh, je potegnil revolver in ustrelil tovariša v prsa, rekoč: »Tu imaš sto dinarjev!« Ranjeni pa je imel še toliko moči, da je skočil na Čizmarja in mu vzel revolver. Nato se je pa zgrudil.

Zagrebška policija je prišla starega grešnika, ki je bil velik mojster za praznenje žepov. Posluževal se je starega trika z listnico. Neki plačilni natak je prišel na postajo in najel nekega delavca, da bi mu nesel kovčeg. Ko sta stopala po peronu, je mimo prihajal neki neznanec naglih korakov. Ko je šel mimo obeh, je vrzel od sebe listnico in odhitel. Delavec je pobral listnico in jo vtaknil v žep. Takoj nato pa se je neznanec obrnil in zahteval svojo listnico. Po starem običaju je prebrskal vse žepke delavca in plačilnega. Našel je svojo denarnico. Ko pa je delavec posegel v svoj žep, pa je opazil, da mu je izginila tudi njegova denarnica, v kateri je bilo 220 dinarjev. Plačilni in žepar sta bila domenjena.

Tudi letos bodo potovali imovitejši bosanski in hercegovski muslimani na božjo pot v Mekko in Medino. Organizirajo te poti je prevzel sarajevski »Putnik« in bo za 8000 Din povedel romarje tja in nazaj. Peljali se bodo skozi Sueski prekop do pristanišča Jambo, odkoder bodo potovali dalje z avtomobili. Iz Mekke pa bodo potovali do Berrutha in od tod po morju v Dalmacijo.

Pred dnevi je naredila zagrebška policija spet racijo in pobrala po cestah vse sumljive ljudi in one, ki niso mogli dokazati, od česa živijo. Med njim je našla tudi Ivana Rožmarna, iz Pleterja na Doljemskem. Ko so prebrskali njegovo imetje, so našli pri njem ponarejene kovance, 28 kovačev in nekaj dvajstakov. Policajem je rekel, da je ta denar našel, toda neverni policaji so brskali še naprej in našli še precej takih novcev, zraven pa tudi mo-dele i vse priprave za ponarejanje denarja. Mož si je bil pripravil precej takega denarja in hotel z njim oditi v Brezice. Prav takrat, ko si je kupoval vozovnico na kolodvoru, ga opazilo oko postave. Bil je aretiran.

V soboto je bil podpisan sporazum med Jugoslavijo in Romunijo glede graditve mostu pri Turn Severinu. Sporazum sta podpisala prometna ministra dr. Mehmed Spaho in romunski Franasovici. Priprave bodo takoj v teku.

Sport

Včerašnja nedelja nam je prinesla v držav-nem nogometnem prvenstvu sledeče rezultate:

Slavija (S) : SK Ljubljana 3:1 (1:0);
Jugoslavija : Concordia 7:0 (2:0);
Slavija (O) : Hašk 2:2 (1:0);
BSK : Bask 4:0 (2:0).

Po teh rezultatih je sedaj tablica taka-le:

Slavija S	8	5	2	1	20:13	12
Bask	8	4	2	2	16:14	10
BSK	7	4	1	2	17:6	9
Hajduk	7	4	0	3	12:8	8
Gradjanski	5	3	1	1	13:4	7
Jugoslavija	6	3	0	3	16:8	6
Ljubljana	8	2	2	4	7:12	6
Hašk	6	1	3	2	7:13	5
Slavija O.	8	2	1	5	10:21	5
Concordia	7	1	0	6	6:25	2

„Naročajte Slov. dom“!

Kako živali ljubijo svoj rojstni kraj

Amerikanska revija »Readers Digest« prinaša nadvse zanimive in skoraj pretresljive dokaze, kako je v živalih razvit čut za kraj, kjer so navajene živeti, čut za zvestobo do doma.

Feddy, zvesta želva

Na vrtu sem imel, pripoveduje pisec, veliko želvo, ki je že leta in leta živela neopazno in nevsiljivo, kakor pač delajo želve, ki jih nihče nima za posebno razumne ali čustvene živali. Rekli smo ji Feddy.

Dolgo se nisem zmenil zanjo, nekega dne pa mi je prišlo na misel, da bi naredil z njo zanimiv poskus: ali bo našla pot domov, če jo odpeljem kam daleč od naše hiše?

Pritrdil sem ji okoli noge prstan s svojim imenom, jo zaprl v škatlo ter jo z vlakom odpeljal štirinajst kilometrov od našega mesta.

Ko sem izstopil, sem pred postajo odprl škatlo in žival izpustil. Ura je bila deset in petdeset minut zvečer. Feddy je zlezal iz škatle, malo pogledal z drobnimi glavico okoli sebe, kakor da se hoče razgledati, potem pa je takoj krenil na pot — ubral jo je skakaje naravnost v smer proti moji hiši. Šel sem nekaj časa za njim in videl, da gre čez drn in strn proti našemu mestu. Ob enajstih sem se odpeljal domov.

Ob četrtna na sedem zjutraj sem zalival svoj vrt kakor po navadi, kar na lepem zagledam, kako leze na vrt utrujena, zaprašena želva. Že od daleč sem videl, da ima na zadnji nogi prstan.

Bil je Feddy, ki se je vlekel od vodovoda in se hladil v njegovem curku. Zvesta želva je v do- bre pol noči preromala s svojimi okornimi nogami šestnajst kilometrov in se ni ustavila prej kakor doma.

Pes, ki je preromal 5000 km do doma

Bobbie je bil lep srednjeveliki pes ovčarske pasme. Ko je bil star dve leti, ga je gospodar vzel s seboj na avtomobilsko potovanje. Pot je držala iz Silvertona v državi Oregon do Wolcotta v Indijani, to se pravi nekaj manj kakor 5000 kilometrov.

V Wolcottu je Bobbia napadla gruša sestranih pasij potepinov, da se je na begu pred njimi izgubil. Gospodar ga je zastojal iskal po vsem mestu.

V začetku februarja, šest mesecev pozneje, ko je gospodar že zdavnaj pozabil na izgubljenega psa, se je Bobbie vrnil domov v Silvertone.

Ta pot je bila več kakor junaška. Pes je moral na begu proti domu prečkati tri tisoč metrov visoke ameriške alpe Rocky Mountains in to sredi zime, ko so bile gore že v čez zasnežene. Ker ni ves čas potoval po tisti, je moral prebro- diti več rek in preplavati štiri ali pet jezer. Vse to so opazovali ljudje, ki jim ni šlo v glavo, kako da potuje izgubljen pes po tako čudnih potih. Gospodar je pozneje poizvedoval in dobil s pomočjo časopisja podatke za vso pot svojega psa.

Pot je bila ne le dolga, marveč tudi napeta in polna pustolovščin. Ko je Bobbie romal čez reko Missouri, ga je na mostu hotel prijeti konjač. Ži- val se je vrgla z dvajset metrov visokega mostu v valove in ušla.

Kadar je bil Bobbie prav sestradi in one- mogel, si je za nekaj časa poiskal gospodarja in se malo okrepil, potem pa jo je mahnil naprej. Nekje ga je prijel konjač, toda ušel je takoj, ko so prvi odprli vrata konjačevega voza.

Ugotovili so, da je Bobbie v prvih treh mese- cih prebežal nad 1600 km, toda skoraj vsa ta pot je bila zastoj, ker je moral teči po ovinkih, tako da se ni domu približal za nič več kakor za 360 kilometrov. Sele čez dolgo je prišel na veliko ce- sto, po kateri se je vozil prej z gospodarjem in se ni več izgubil. Čez pol leta je sestradi in shujšan potkal na domača vrata.

Ni čudno, da so mu za tako zvestobo takoj, ko se je zazvedelo, začeli pošiljati darove iz vse Ame- rike in iz Evrope.

Razporoke na svetu se množe

Če pogledamo statistiko o stanju razporok pred vojno in po njej, je po vseh državah treba ugotoviti stalno naraščanje ločitev. Razlogi za to so po eni strani v razrahljani morali in živčni ne- ustaljenosti, po drugi strani pa v vedno slabša- jočih se gospodarskih razmerah.

Stalno naraščanje števila razporok izkazuje vse do zdaj v Evropi zlasti Nemčija. 1913. je pri- šlo na deset tisoč prebivalcev 27 razporok, 1935 pa se je to število dvignilo na 75. To je dejstvo, ki daje hitlerjanskim moralistom dosti misliti, toda pomagati ne znajo in ne morejo.

Preseneča človeka ločitvena statistika v Fran- ciji, ki je že od nekdaj veljala za lahkoživno po- krajino. Pred svetovno vojno je tam prišlo na 10 tisoč ljudi že 37 razporok. Do 1932 se to število ni zvišalo na nič več kakor 52, do lani pa je spet padlo, tako da izkazuje lanska statistika 48 loči- tev na deset tisoč prebivalcev.

Belgija je katoliška zemlja, zato ni čudno, da je l. 1913 štela na 10.000 duš samo 13 takih, ki niso marali ostati v zakonskem jarmu. Vojna je zadela s svojim razdejanjem tudi njo, tako da znaša od le- ta 1933 dalje število razporok okoli 30 na 10.000 prebivalcev.

V Angliji je ločitev zakona otežena zaradi izredno strogih zakonov, ki so izraz stoletne nra- ve uravnovešenosti in strogosti pri tem narodu. Število razporok je v Angliji najmanjše v vsej Ev- ropi; danes znaša na 10.000 ljudi 10 primerov, pred vojno ni ta številka dosegla niti dveh razporok. Po vojni je treba porast pripisovati temu, da oblast zakonov o ločitvi ne izvaja več tako strogo kakor prej.

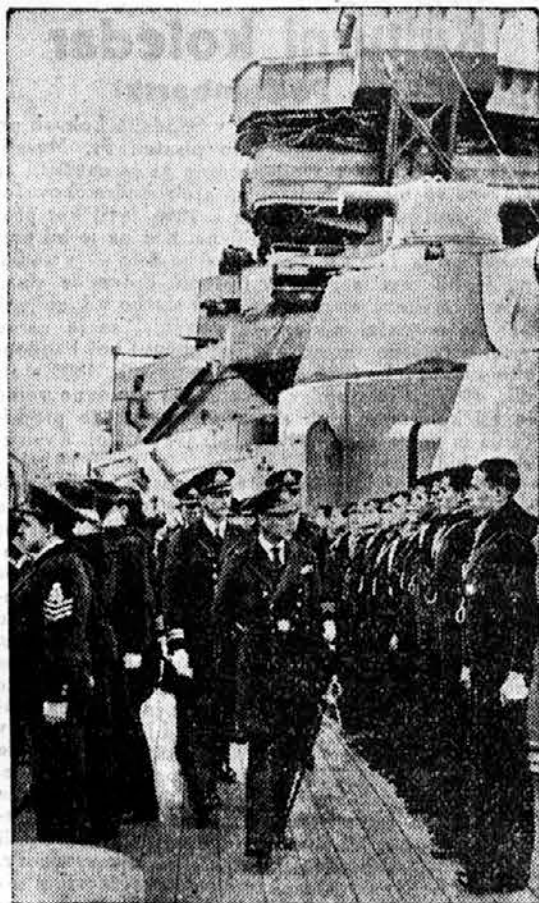
Ni pa mogoče številke o ločitvah pred vojno in po njej primerjati v Avstriji, kjer se zdaj po ustavi ločijo lahko tudi katoličani, kar prej pod cesarstvom ni bilo dovoljeno.

Trdovratna rasa

Moj sosed John Burroughs je kupil raco na kmetiji, ki je bila kake štiri kilometre daleč od njegovega posestva. Raco je v vreči prinesel do- mov, da bi si ne mogla zapomniti poti, ker imajo race menda zelo razvit spomin. Doma je žival v kurniku z dvema purama. Raca pa se za novi to- varišici ni zmenila in je neprestano vtikala glavo med letvami kurnika in jo iztegovala v smeri proti domu.

Čez štiri dni je sosed mislil, da se je rasa že navadila novega doma in je spustil iz kurnika. Žival se je takoj zapodila čez vrta na tisti stra- ni, kjer je držala pot do sosednje kmetije. Na ce- sti jo je prepadel pes, da se je vrnila na vrt. Potem pa jo je mahnila kar čez polje, se v prvi luži oko- pala, potem pa odločno odkoracala proti staremu domu.

Ko je zagledala hišo, je začela teči in se vsa upehana ustavila na pragu pred gospodinjjo, ki je začudeno gledala to vrnitev neumne živali.

Angleški kralj Edvard VIII. pregleduje bojne ladje v Portlandu.

Ohranjena kri

Italijanska znanstvenika, prof. Pieroni v Pa- dovi in prof. Forti v Modeni sta izumila način, ki v teku več dni prepreči strditev človeku odvzete krvi. Obdelala sta po svoje nekemu možu v Neapo- lju vzete 300 gr krvi in jo poslala v Milan, kjer se je porabila za bolnika. Prelivanje je imelo zaželjen uspeh in ni povzročilo nobenih kvarnih posledic. Nov izum bo velikega pomena za bolnišnice, ki si bodo lahko oskrbe potrebne zaloge različnih tipov krvi za nujno prelivanje. Razen tega bodo lahko dobivali kri v zapечатeni posodi po pošti tudi ki- rurgi na deželi.

Obvestila

Klub železničarjev JRZ Ljubljana obvešča svoje članstvo, da ima svoje prostore v I. nadstropju Poš- nega doma, na Tyrševi cesti v Ljubljani (nasproti Sv. Krištofa), kjer se dobivajo tudi vse potrebne infor- macije in to vsak dan od 10 do 11. Izolam se spre- jemajo tudi člani oziroma oddajajo prijavne. Sme- šljenske železničarje prosimo, da prijavijo svoj pri- stop ali osebno v klubovi pisarni ali po pošti (potem dopisnice ali pisma, pri čemer naj označijo ime in priimek, službeni značaj in čin, službeno edinec ter svoj točen naslov. Smešljaniški s proge, kjer se ni klubov, naj prijavijo svoj pristop pisмено klubu v Ljubljani).

Podporna in pogrebna zadruga državnih policijs-kih namestnikov in upokojencev vlijudo sporoča vsem družinam in korporacijam, kakor tudi emig. občanom, da priredi dne 3. januarja 1937 pod pokroviteljstvom gosp. bana dr. Načiča, običajno letno dobrodelno prireditve v prostorih »Taborn«.

Društvo vodnikov kraljevine Jugoslavije — sek- cija Ljubljana bo imelo 8. decembra t. l. ob pol 11 do- polne v Ljubljani — justična palača — svoj redni občni zbor. Na dnevnem redu je sprememba prava (v smislu načelnega sklepa zadnjega rednega občnega zbora). Radi važnosti dnevnega reda vabi odbor vse članstvo k številni udeležbi.

Prof. dr. Peter Debye, ki je dobil Nobelovo nagrado. Razbil je atome.

Radio

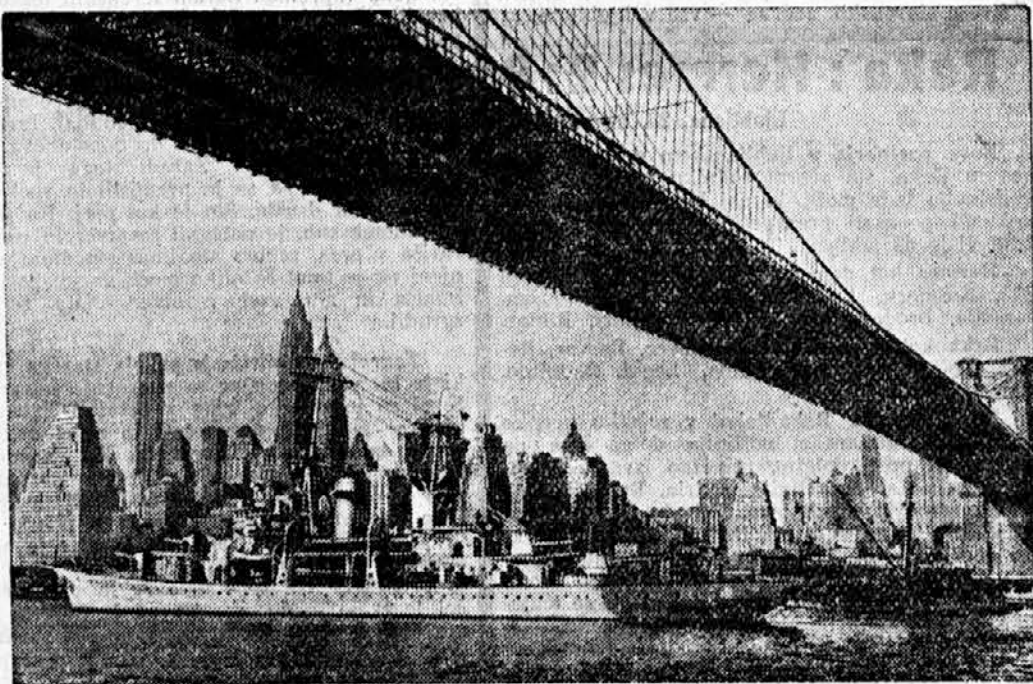
Programi Radio Ljubljana

Podroben program ljubljanske in vseh evropskih postaj dobite v najboljšem in najcenejšem ilustri- ranem tedniku »Radio Ljubljana«, ki slane me- sečno samo 10 Din.

Ponedeljek, 23. novembra: 12.00 Zbor balalačk (plo- še) — 12.45 Vreme, poročila — 13.00 Čas, sporod. obve- stila — 13.15 Pesni za ples in zabavo (ploše) — 14.00 Vreme, borza — 16. Zdravniška ura (g. dr. Anton Bre- celd) — 18.20 Jacques Ibert: Pristajanja, suita (plo- še) — 18.40 V Gregorčičevem rojstnem kraju (g. prof. Anton Oven) — 19.00 Čas, vreme, poročila, sporod. ob- vestila — 19.30 Nac. ura: 20-letnica narodnega voja in dobrovoljske akcije v Amerki (Milan Marjanovič iz Be- grada) — 19.50 Zanimivosti — 20.00 II. koncert Ljub- ljanskega godalnega kvarteta (g. Leo Pfeifer, Franc Stanik, Vinko Šusteršič, Gustav Müller) — 20.50 Ploše — 21.10 Koncert francoskih suit (Radijski orkester) — 22.00 Čas, vreme, poročila, sporod. — 22.15 Radijski jazz.

Drugi programi

Ponedeljek, 23. novembra. Beograd I.: 20. Opera. — Beograd II.: 19. Zdravstvene zadruge v Jugoslaviji (Petrović). — Zagreb: 20. Narodni običaji. — 20.30 Vio- lina. — 21. Moški kvartet. — 21.30 Lohka glasba. — 22.20 Plesna glasba. — Dunaj: 20. Pokrajinski prinos. — 21. Wagnerjeve skladbe. — 22.30 Zabavni koncert. — 23.50 Plesne ploše. — Trst-Milan: 17.15 Pianino. — 20.40 Komorni koncert. — 22.30 Plesna glasba. — Rim-Bari: 17.15 Pester koncert. — 20.40 Opereta. — Praga: 19.25 Lohka glasba. — 20.10 Operni koncert. — 20.55 Ljube- zenske pesmi. — 21.35 Kvartet. — 22.15 Popevke. — 23. Orgle. — Brno: 20. Filharmonični orkester.

Ameriška ladja »Erie« se poslavlja od newyorskkih nebotičnikov, ko odhaja v Evropo.

Sven Elvestad:

8

Zlodej se dolgočasi

Amerikanec se je hitro obrnil. Senca je šinila preko njegovega obraza, kakor da se je razjezil.

»Moj prijatelj!«, je vprašal začuden.

»Danes predpoldne sem vas videl na cesti v njegovi družbi,« je razlagal Brede.

»Da, da, v vlakcu sem ga spoznal.«

»Tudi jaz sem ga videl v vlakcu. Čisto slučajno.«

»Najbrž imate oster spomin za obraze?«

»O tem pravzaprav nikdar nisem raz- mišljal. No, pa saj ni ravno težko prepoznati podobna obličja.«

»Vi imate prav,« je odvrnil Amerikanec smejoč se, »takšno brado, kakor je on nosi, pa človek res ne vidi vedno. Dami, ki bo z njima večerjal, sta zelo elegantni. Morda pre- več elegantni. Prav gotovo sta igrali. Ali pa iz varietete.«

Godba je s svojimi večnimi zamorskimi melodijami začela utrujati. Bilo pa je še vse- eno prezgodaj, da bi človek legel. Brede je čutil vzdraženost, ni mu bila volja, da bi se že sedaj umaknil v svojo samotno hotelsko sobico. Amerikanec je doumel položaj in iz- rekel nov predlog.

»Za konec bi seveda lahko malo whisky- ja vzela,« je dejal.

»To bi nemara lahko.«

»Toda pri tej zaglušujoči godbi?«

»Kar se mene tiče, lahko tudi kje dru- gje.«

Amerikanec je vzel iz svoje denarnice vizitko, ki so bile na njej s svinčnikom napi- sane vrstice. Z zmedeno dobrohotnostjo je začel razlagati:

»Tale listek sem dobil danes popoldne od svojega vratarja v hotelu. Razumeli boste seveda, da ga za kaj podobnega nisem prosil. Menil je najbrže, da hotelskim gostom priteče prilika za zabavo. Listek velja kot vstopnica v nek klub. Mi Amerikanci te nočne klube kajpak dobro poznamo. Ljudje iz najvišjih krogov gredo tuptam tja, celo s svojimi že- nami. Toda razmere tukaj v Kopenhagenu ne poznam. Morda ni pametno?«

»Zakaj pa ne?« je dejal Brede hladno. Iz našega hotela nas vendar ne morejo po- slati kamorsibodi, kjer bi se mogli nadejati neprijetnosti.«

»Potem pa tam lahko kakšen whisky po- skusiva. Saj lahko spet greva, če bo dolgo- časno.«

Račun je ležal na mizi in Amerikanec je radevolje prevzel kontrolo. Vse je natančno preračunal, kakor Amerikanci to vedno na- pravijo pri hotelskih računih. Nato je rekel vsoto.

»Toliko pride na vsakega,« je dejal.

Bredeju se je znova prijetno storilo. Za trenutek se je že zbal povabila, ki si ga ni želel.

Tako je prišlo, da se je generalni ravnatelj že prvi večer svojega bivanja v Kopen-

hagenu v zaprtem avtomobilu peljal v nočni klub. Začelo je deževati, asfaltirane ceste so ležale vlažne in se svetilkale v soju svetilk. V vozu je Bredeja rahlo vest zapekla, češ, za- kaj se nisem raje odpeljal domov v hotel, ko pa je že tako pozno. Toda nato se je spet prepustil prijetnemu občutju, da razpolaga s časom popolnoma po svoji volji. Nikdo ga ne pričakuje, nikdo ne povprašuje po njem. Ra- zen tega pa je hotel biti še oziren do mr. Johnsona, ker je pač že sprejel njegov pred- log. Možakar mu je bil vedno simpatičnejši. Bil je brezhiben, korekten gentleman, ki ga ni hotel žaliti.

Peljala sta se precej časa po ulici Ve- sterbro, nato je avto zavil na levo in prišel na cesto med vilami. Pred trnadstropno hišo z vrtom pred seboj se je ustavil. Gospo- da sta nekaj časa stala pred hišo in jo gle- dala, bila je podoba, da jo je v ustanovnih le- tih sezidala delniška družba kot stanovanj- sko hišo. Zdal je bil v prvem nadstropju re- storan z mizami v vrtu. Stoli v vrtu so bili radi dežja skupaj sestavljeni, toda znotraj v hiši sta se slišala hrup in godba.

Okna so bila zastrta s tenkimi, rumenka- stobelimi zastori, sence natakarej, ki so se smukali semtertja, so se na zavesah zariša- vale kot velike muhe, ki plavajo po smetani. Nad vhodom je žarel napis:

Etablissement Mephisto

Zgornja nadstropja so bila ravnotako razsvetljena, toda njihova okna so bila debe- lejše zavešana, z rdečkastim blagom, ki je na

okenskih robovih temnoškrlatno sijalo. Ame- rikanec je pogledal Bredeja in se smehljaj:

»Pri nas preko se taki klubi skrivajo v notrino velikih poslovalnic in trgovin,« je de- jal. »Tukaj pa je podoba, kakor da sva prišla na prošenje. No ja ...«

Skomizgnil je z rameni.

»Ker pa sva že enkrat tu, nemara nisva napravila prav, da sva avto poslala proč.«

Pogledal je navzdol po pusti ulici, ki so po njej tekali posamezniki in kukali za avto- mobil, ki so švigali mimo.

»Pojdiva že vendar enkrat noter,« je de- jal Brede. »Nimava prav nič od tega, če sto- jiva tukaj na dežju. Avtomobila pa tudi ne bova dobila tako hitro, kakor zgleda.«

Vstopila sta v lokal Mefisto. Komaj sta bila v vratih, jima je udarilo v lice vzdusje, križem krazem pomešano s hrupom, slab zrak in slaba godba, ki sta se zgoščala do ne- prijetnosti. Brede je lovil sapo.

»Ne — ne, morda pa vendar ne,« je za- mrmral.

Prišla sta v neke vrste vežo. Debel in rjav zastor iz baržuna, ki je v gubeh visel na rumenih obročkih iz medi, je delil vežo od hrupnega plesnega prostora. Zastor ni bil čisto sklenjen, skozi odprtino se je zdela, da je zrak še gostejši od dima. Plesoči pari so pluli po oblakih dima in jih poganjali v valo- vanje, kakor pajčolane, ki so bili na njihovih oblekah. Pogled na ta prizor je deloval zme- deno, žalostna godba je vplivala skoraj blazno.